

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ХОДІ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Артеменко Л.П., Ситник Т.В.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

Дослідження у статті присвячені на визначення загальних теоретичних особливостей аспектів управління ризиками при впровадженні новітніх інформаційних технологій та особлива увага приділена формуванню шляхів удосконалення цього процесу, з огляду на його специфіку. Визначені ключові особливості ризиків, що виникають при впровадженні новітніх інформаційних технологій. Запропонований варіант схеми підвищення ефективності досліджуваного процесу. Запропоновані методи виявлення ризиків, що доцільно використовувати при впровадженні новітніх інформаційних технологій. Також у статті сформована загальна модель поєднання механізмів аналізу ризику при впровадженні новітніх інформаційних технологій.

Ключові слова: ризики, інформаційні технології (ІТ), інформація, управління, дослідження, оптимізація, удосконалення, інновації, підприємство.

Постановка проблеми. Сучасним засобом забезпечення ефективності є автоматизація процесу виробництва та управління. З цього і випливає об'єктивна необхідність впровадження новітніх інформаційних технологій, як засобу підвищення ефективності діяльності підприємства. Цей процес супроводжується широким переліком ризиків, які мають бути враховані для забезпечення ефективності реалізації даного процесу. Саме з цього випливає об'єктивна необхідність у визначенні методології врахування ризиків при впровадженні новітніх інформаційних технологій, з огляду на те, що це є інноваційний проект.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія та практика впровадження інформаційних технологій та особливості управління ризиками у ході цього процесу висвітлена у працях багатьох вітчизняних та закордонних вчених. Дослідженням цієї тематики займалися Литюга Ю.В. [4], що визначила теоретичні основи впливу ризиків на проект, опираючись на процес їх ідентифікації, також визначила методи їх оцінки. У розрізі поточної тематики провели вчені Національного інституту стандартизації технологій США, а саме Стонбурнер Г., Гогуен А. та Ферінга А. [3], що дослідили ризики та їх вплив на економіку країни, окремих підприємств та розробили методіку управління ризиками, яку доцільно використовувати у ході реалізації інноваційних проектів.

Слід зазначити, що важливий внесок у дослідження ризиків при впровадженні інформаційних технологій у розрізі використання їх закордонними та вітчизняними підприємствами зробили: Мостенська Т.Л., Скопенко Н. С. [1]

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Використання інформаційних технологій та процес їх запровадження в діяльність сучасного підприємства є актуальним питанням і потребує поглибленого методологічного вивчення, що допоможе управлінням якісно використовувати інновації та покращувати ефективність ведення діяльності підприємства. Саме тому доцільно виявити шляхи удосконалення процесу управління ризиками при впровадженні новітніх інформаційних технологій.

Мета статті полягає у розкритті ефективних інструментів та удосконаленні методологічних рекомендацій щодо формування та реалізації ефективного процесу управління ризиками при впровадженні новітніх інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка організація, незалежно від того, яку продукцію вона виробляє і які послуги надає, наражається на ризики у ході впровадження новітніх ІТ. Причиною цього

є те, що сучасні технології вимагають специфічних умов від підприємства, що її використовує. Саме тому необхідно чітко та ефективно проводити аналіз можливих ризиків від їх впровадження, щоб уникнути того, що система роботи організації несумісна з впровадженою інформаційною технологією.

Ризики, що виникають у ході реалізації проекту з впровадження інформаційних технологій відрізняються специфікацією та вузько направленою від ризиків, що виникають при реалізації інших видів проектів.

Особливості ризиків, що виникають при впровадженні новітніх ІТ:

- невизначеність;
- швидкий темп зростання ймовірності виникнення та приведення до збитків;
- складність обрахунку, через вузьку специфікацію окремих ризиків;

При впровадженні новітніх ІТ ключовим аспектом можна назвати представлення новітнього програмного забезпечення у вигляді інвестиційного проекту, тобто з врахуванням ключових аспектів, а саме:

- системності проекту, наявності взаємозалежних заходів;
- деталізація життєвого циклу проекту;
- врахування бюджетних обмежень;
- формування мети проекту, та дотримання її на всіх етапах його життєвого циклу [1, с. 128].

Не менш важливу роль у системі управління ризиком відіграє правильний вибір заходів виявлення, попередження і мінімізації ризику, які загалом визначають її ефективність [2, с. 77].

До методів виявлення ризиків, що доцільно використовувати при реалізації проектів з впровадження ІТ можна віднести наступні (табл. 1).

Важливу роль при розв'язанні проблем управління ризиком відіграє керівництво підприємства, оскільки воно затверджує програму заходів, спрямованих на зниження рівня ризику, а також приймає рішення відносно їх застосування у критичних ситуаціях.

З огляду на специфіку управління ризиками при впровадженні новітніх ІТ, виділимо наступні шляхи удосконалення цього процесу:

1) Створення покрокових моделей управління ризиками, з деталізацією та графічним підкріпленням кожного з етапів. Для реалізації даної пропозиції щодо покращення системи ризик-менеджменту на підприємстві можна запропонувати методику оцінки інформаційних ризиків, що була створена на базі Національного Інституту Стандартів та

Технологій США (National Institute of Standards and Technology – NIST) [3]. Дана методика включає 9 основних етапів з дослідження ризиків, що пов'язані з потоками інформації на підприємстві. Дана методика має певні особливості, їх доцільно розглянути у табличного вигляді (див. рис. 1).

Таблиця 1

Методи виявлення ризиків, що доцільно використовувати при впровадженні новітніх ІТ

Метод	Особливості
Структурні діаграми.	Даним метод дозволяє візуалізувати можливі ризики, з огляду на сферу їх виникнення та впливу. Також дозволяє побачити взаємозв'язок між результатом впровадження ІТ та операційною діяльністю підприємства.
Карті потоків	Зображені графічно окремі процеси в структурі ІТ та їх взаємозв'язок. Ці карти корисні для виявлення основних елементів робочого процесу, від яких залежить його надійність і стійкість роботи підприємства, чи відділу. Такі елементи називають вузловими, оскільки порушення їх режиму і вихід з ладу переривають весь виробничий процес чи призводять до виникнення критичних з погляду аварійності ситуацій.
Метод «події-наслідки»	Критичний аналіз працездатності підприємства з погляду можливих несправностей чи виходу з ладу устаткування чи програмного забезпечення. Основна ідея – розчленування складних виробничих систем на окремі простіші і легше аналізовані частини.

Складено на основі: [1]

Рис. 1. Кроки реалізації методики управління ризиками NIST

Джерело: [3]

З рисунку видно, що дана модель передбачає спільну роботу всіх відділів підприємства та створення внутрішнього звіту їх співпраці.

Для отримання результатів теоретичного аналізу недотика, яку доцільно використовувати для підвищення ефективності управління ризиками при впровадженні новітніх ІТ, розглянемо переваги та недоліки даної методики у табличному вигляді (див. табл. 2).

2) Використання методів, що ґрунтуються на математичних моделях, теорії ймовірності та статистичних методах.

Більшість вітчизняних підприємств не використовуює математичні методи обчислення ймовірності ризиків при впровадженні ІТ, обираючи методи

експертних оцінок, методи, що ґрунтуються на дослідженні базових характеристик та функцій програм. Хоча дати найточнішу кількісну оцінку невизначених величин можна, лише математично обчисливши ймовірність їх появи.

Таблиця 2

Переваги та недоліки методики NIST

Переваги	Недоліки
Деталізація всіх ризиків та особлива увага приділяється саме активам на реалізацію проекту	Процес аналізу потребує значних часових затрат, через деталізацію кожного з етапу.
Відносна простота у використанні менеджерами, які не були знайомі з даною методикою.	Певні етапи не можливо автоматизувати, що ускладнює певні моменти реалізації методики.
Зручна методика для використанні середніми за розміром підприємствами.	Потребує значної кількості вихідної інформації

Джерело: Запропоновано авторами

Отже, показник ризику за своїм змістом – це не лише ймовірність появи випадкової події, а й ймовірність настання негативного результату [1]. З цього і випливають об'єктивні переваги використання максимально точних математичних та статистичних методів при управлінні ризиками, що мають місце при впровадженні новітніх ІТ.

3) Розробка вузькоспеціалізованих процесних моделей порівняння та аналізу результатів оцінки ризику.

Даний метод удосконалення системи управління ризиками при впровадженні новітніх інформаційних технологій передбачає низку методів, що доцільно проводити паралельно та порівняти їх результати. Загалом цей процес можна представити у графічному вигляді (рис. 2).

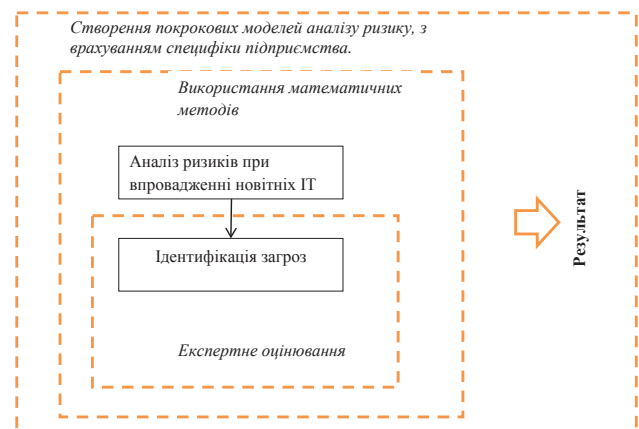

Рис. 2. Метод поєднання механізмів аналізу ризику при впровадженні новітніх ІТ

Джерело: Запропоновано авторами

З рисунку видно, що найбільш точні та ефективні результати можна отримати саме при поєднанні окремих методів аналізу ризику, але слід зауважити, що необхідно врахувати особливості підприємства.

Отже вітчизняним підприємствам необхідно звернути увагу на організаційну складову управління ризиками при впровадженні новітніх інформаційних технологій у більшій мірі, оскільки вона є основою виконання всіх інших запропонованих шляхів покращення роботи системи управління ризиками.

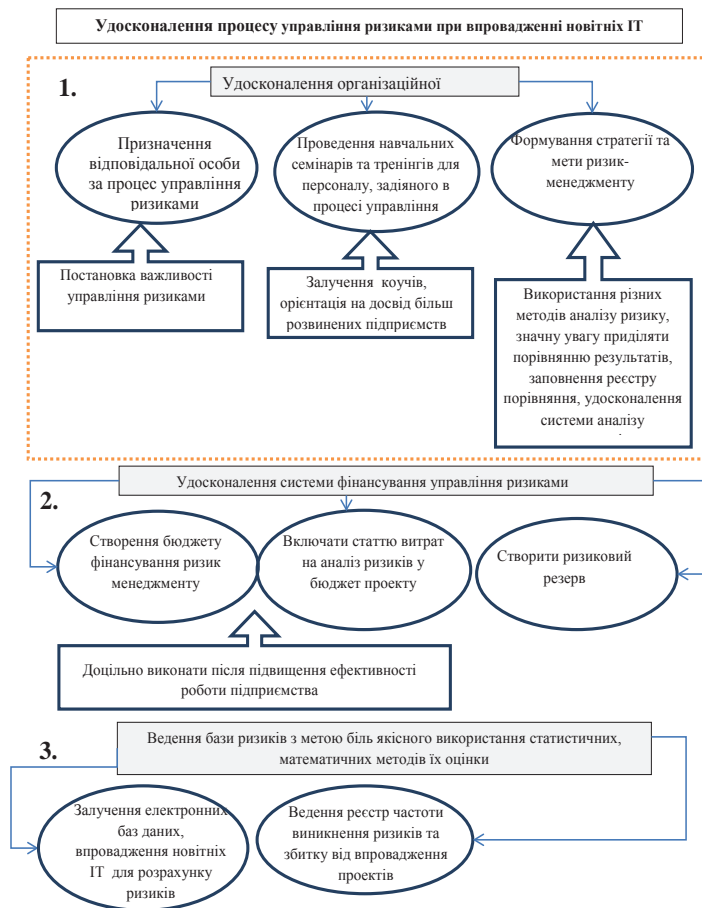

Рис. 3. Схема удосконалення процесу управління ризиками
Джерело: Запропоновано авторами

Переваги запропонованої моделі:

- стратегічна направленість;
- деталізація етапів оптимізації системи управління ризиками;
- відносна простота у реалізації;

- потребує виходу підприємства на новий рівень виробництва та ведення підприємницької діяльності, в цілому;

Недоліки запропонованої моделі:

- передбачає попередньо обізнаність керівника у ризик-менеджменті;
- потребує певних затрат на реалізацію, як часових, так і фінансових;
- потребує значної уваги з боку ТОП-менеджменту.

Висновки і пропозиції. В управлінні проектами з упровадження новітніх ІТ важливо вчасно звернути увагу на визначення ризику, зокрема, під час оцінки доцільності впровадження певної інновації. Це дасть змогу попередити подальші ризики та незаплановані фінансові збитки. Окрім розробки теоретико-методичних положень слід провести математичку оцінку після ідентифікації можливих ризиків, з метою визначення ступеня їх впливу на певний проект. Зважаючи на особливості такого роду проектів, для розрахунків необхідно використовувати комплекс методів.

Важливим аспектом у процесі управління ризиками при впровадженні новітніх інформаційних технологій є розроблення системи, тобто створення базової моделі дії, що може забезпечити потрібною інформацією виконавців проекту та менеджерів, які реалізують заходи з управління ризиками.

Ризики, що виникають у ході реалізації проекту з упровадження ІТ, є досить специфічними і через це унікальними. Саме тому вітчизняним підприємствам слід працювати над оптимізацією процесу управління ризиками, який би відповідав потребам кожного окремого підприємства. Це дасть змогу врахувати всі особливості його роботи під час вибору доцільної для впровадження інформаційної технології та, як наслідок, мінімізувати збитки або забезпечити їх повне уникнення.

Список літератури:

1. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2004. – 200 с.
2. Мостенська Т.Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства / Т.Л. Мостенська, Н.С Скопенко // Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2010. – № 3(7) – С. 72-78.
3. Risk Management Guide for Information Technology Systems Recommendations of the National Institute of Standards and Technology / Gary Stoneburner, Alice Goguen, Alexis Feringa // NIST Special Publication 800-30, July 2002.
4. Литюга Ю.В. Організація ризик-менеджменту на підприємстві / Ю.В. Литюга // IV Міжнародна науково-практична конференція «Економіка підприємства: теорія і практика», 5-та секція. КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2012, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kneu.edu.ua/ua/departments/Faculty_of_Economics_and_Administration/confere_nce/ec_pidpr_th_pr_4/sect5/

Артеменко Л.П., Сытник Т.В.

Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт»

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОЦЕССА УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ ПРИ ВНЕДРЕНИИ НОВЕЙШИХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация

Исследование в статье посвящено на определение общих теоретических особенностей аспектов управления рисками при внедрении новейших информационных технологий и особое внимание уделено формированию путей совершенствования этого процесса, учитывая его специфику. Определены ключевые особенности рисков, возникающих при внедрении новейших информационных технологий. Предложенный вариант схемы повышения эффективности исследуемого процесса. Предложены методы выявления рисков, целесообразно использовать при внедрении новейших информационных технологий. Также в статье сформирована общая модель сочетания механизмов анализа риска при внедрении новейших информационных технологий.

Ключевые слова: риски, информационные технологии (ИТ), информация, управление, исследования, оптимизация, совершенствование, инновации, предприятие.

Artemenko L.P., Sytnyk T.V.

National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute»

IMPROVEMENT OF THE RISK MANAGEMENT DURING THE INTRODUCTION OF THE LATEST INFORMATION TECHNOLOGIES

Summary

Research in the article is devoted to the determination of the general characteristics and theoretical aspects of risk management in case of introduction of the latest information technologies. Special attention is paid to formatting the ways of improving this process. The article researches the key features of the risks that take place in case of introduction of the new information technologies. The scheme of improving the efficiency of this process is suggested. It is expedient to use the proposed methods of risks management in case of introducing the latest information technologies. The research represented the general model of combination of the mechanisms of risk analysis in the implementation of new information technologies.

Keywords: risks, information technology (IT), information management, research, optimization, improvement, innovation, enterprise.

УДК 349.42:061.1ЄС

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Бабич М.М.

Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини ВНЗ «Університет «Україна»

Розглянуто нормативно-правове поле регулювання продовольчої безпеки в країнах Європейського Союзу. Визначено три основні взаємодоповнюючих рівні законодавчої діяльності з реалізації права на харчування на національному рівні. Проведено порівняльний аналіз законодавчих ініціатив країн-членів ЄС. Узагальнено Законодавчі ініціативи країн-членів ЄС відносно права на харчування. Систематизовано Законодавчі ініціативи країн-членів ЄС відносно права на харчування за чотирма рівнями: загальні закони про продовольчу безпеку, законодавство з питань безпеки харчових продуктів і харчування, закони федерального значення і галузеві закони.

Ключові слова: право на харчування, Європейський Союз, продовольча безпека, законодавство, міжнародне право.

Постановка проблеми. Заява про те, що продовження глобального голоду є неприйнятним і що люди мають право не страждати від голоду і недоїдання була прийнята і проголошена у багатьох міжнародних документах і прийнята до впровадження більшістю міжурядовими установами, серед них Продовольча і сільськогосподарська організація Організації об'єднаних націй (ФАО), Міжнародного фонду сільськогосподарського розвитку (МФСР) і Всесвітньої продовольчої програми (ВПП). У той час як глобальні зусилля з часів Другої світової війни були спрямовані на викорінення голоду та забезпечення продовольчої безпе-

ки у світі, вони не були прийняті в рамках принципів прав людини.

Всесвітній продовольчий саміт 1996 року суттєво змінив це положення. Зміст права на харчування було роз'яснено завдяки роботі Управління Верховного комісара з прав людини (УВКПЛ), Комітету з економічних, Соціальних та культурних прав (КЕСКП) і ФАО. Удосконалені способи впровадження Права були розроблені, зокрема шляхом добровільних керівних принципів на підтримку прогресивної реалізації права на достатнє харчування в контексті національної Продовольчої безпеки. Сьогодні, право кожної особи мати